

Polder.blad

EEN
PLUSPUNT
VOOR DE
NATUUR

Juli 2013

natuurpunt

Hobokense Polder

Bosorchis
Foto: Joachim Pintens

Eindelijk! Het wordt warmer buiten.

De start van het voorjaar zullen velen onder jullie gemist hebben. Er waren maar weinig dagen om naar buiten te komen en te gaan genieten van al dat moois. Die dagen konden we toch op onze vingers tellen.

In onze mooie Polder is er desondanks weer heel wat gebeurd. De Goudklompjes hebben een nieuwe brug en wandelpad aangelegd: het **Salamanderpad**, zodat we nu ook met onze kleinste kids een leuk en nieuw parcours kunnen bewandelen. Heel de winter zijn er her en der **zware werken** gebeurd en dit allemaal om een zo gevarieerd mogelijke biotoop te bekomen. Op heel wat plaatsen zijn de wandelpadden verbeterd en deze zomer staan er nog een paar stukken op het programma. Bij het verschijnen van dit nummer zullen al verschillende graslanden gemaaid zijn en kan je genieten van de malse, grazige paadjes en de plantenrijke resultaten door het maaibeheer.

Het vogelwereldje kwam maar zeer rustig op gang, maar toch konden we verschillende **blauwborsten** waarnemen. Ook werd de zeldzame **wielewaal** gehoord. En jullie zullen in dit nummer wel het vervolg willen lezen van onze **slechtvalkjes**, zij doen het ook zeer goed.

Een spijtig gebeuren is het goedkeuren van een vergunning om een straat aan te leggen in het **Eikenbos** om dit nadien verder te verkavelen. Maar ook positief nieuws: de stad gaat ons mogelijk een groot stuk van de **Hollebeek** in beheer geven. Van de Zwaantjes tot aan het Schoonselhof heeft de Hollebeek meer vrijheid gekregen en wij hopen die vanaf volgend jaar samen met de buurtbewoners te beheren. Ook krijgen we allicht een stukje jong bos op het domein Schoonselhof in beheer en zijn er gesprekken om nog andere groene stukjes in beheer te krijgen. Maar later hier meer over.

Dus je leest het, we zitten helemaal niet stil. En als je ook niet stil kunt blijven zitten bij dit alles en je wil ons komen helpen, misschien het volgende. Iedere eerste zondag van de maand gaan we de Polder vrijwaren van zwerfvuil, dit samen met en onder begeleiding van **Vreedzaam Protest tegen Zwerfvuil**. Dit zijn vrijwilligers die her en der groepjes opstarten, om zwerfvuil te verwijderen. Kom ook eens een handje helpen. En natuurlijk hebben we ook elke maand ons **weekendnatuurbeheer**, waar jong en oud welkom is!

Maar je kan ook komen genieten van onze wandelingen en uitstappen. Deze zomer gaan we op dagtocht naar **Pannenhoef** in Nederland, we maken een **vlinderwandeling** in onze eigenste Polder en we springen de fiets op om de prachtige **Antwerpse Kempen** te verkennen.

En wil je je vogelkennis verrijken en ondersteuning bieden bij de dagelijkse trektellingen zowel in de herfst als in de lente, volg dan eerst de **cursus Vogeltrek** die we in september/oktober samen met onze vogelwerkgroep Ardea plannen in onze afdeling.

Geniet allemaal van een leuke zomervakantie en tot ergens op een van onze zomeractiviteiten.

Danny

Vorkaft: Bergeenden in de vlucht - Foto: Pierre Nowosad
Achterkaft: Heermoes
Foto: Luk Smets

Inhoudstafel

Editoriaal	2
Kalender	3
Cursus Vogeltrek	7
Ledenwervingscampagne	7
Beheer door Goudklompen	8
Wat gebeurt er in de Polder?	12
Het nieuwe Salamanderpad!	13
Wat te doen bij vandalisme?	13
Maandelijks opruimactie	14
Onze sponsors	14
Leonardo Lyceum en NP	15
Woudreuzen gezocht!	15
Hollebeek: kritische blik	16
Vogelwerkgroep ARDEA	17
Bruinvissen op de Schelde	19
Natuurpunt Feest !	20
Hermelijnsvlinder	21
Zwarte specht	22
Zomerse activiteiten:	
Big Jump en Vlinder mee	23
Lieveheersbeestjes	24
Weetjes over lieveheersbeestjes	24
Colofon	26
De afdeling in beeld	27
Activiteitenkalender	28

Met dank aan de fotografen.
Enkele foto's werden van internet geplukt.

Zondag 7 juli om 14 u

Zwerfvuilopruiactie in en nabij de Hobokense Polder

Door Vreedzaam Protest tegen Zwerfvuil

Al van in het voorjaar is Vreedzaam Protest tegen Zwerfvuil samen met Natuurpunt Hobokense Polder en Opsinjoren elke eerste zondag van de maand actief in de Polder of aan de rand van de Polder om sluikestort op te ruimen. Vandaag wordt er gefocust op het gebied waar heel veel afval blijkt te liggen, namelijk langs de straatkant van het station en de beek en het

verkeersplateau van de Schroeilaan. Dus stroop uw mouwen op, smeer uw kuiten en kom ons gerust (opnieuw) vergezellen want alle hulp zal nodig zijn.

Praktisch: afspraak om 14 u op de Schroeilaan.

Info: vreedzaamprotesttegenzwerfvuil@hotmail.com of www.facebook.com/vreedzaamprotesttegenzwerfvuil

Zaterdag 13 juli om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Info: Danny Jonckheere, 0478/33 24 27 – jonckheeredesmedt@gmail.com

Van harte welkom op onze activiteiten !

Honden kunnen in ons natuurgebied Hobokense Polder mee aan de leiband, maar kunnen niet mee bij andere activiteiten.

Kostendelend vervoer (7 eurocent/km wordt op de afspraakplaats georganiseerd)

Kindvriendelijke tocht

Voor deze activiteiten dient ingeschreven te worden

Half juni werd er weer gestart met het maandelijks weekendnatuurbeheer, overwegend afwisselend een zaterdag en een zondag. Er wordt gewerkt van 9 u tot 13 u. We kunnen ieders hulp gebruiken om het natuurbeheer uit te voeren: jong en oud, man en vrouw, ...

Een greep uit de uit te voeren werken voor deze zomer en het komende najaar:

- maaien en afvoeren van maaisel

- onderhoud wandelpaden
- verwijderen van exoten
- verwijderen van sluikestort

Vele handen maken het werk lichter en geven ook een fijne sfeer. Dus welkom.

Afspraakplaats: Schroeilaan (straat naast de spoorweg) aan de container aan firma Procap. Meebrengen: werkhandschoenen en stevige schoenen of laarzen.

Zaterdag 27 juli om 8 u

Daguitstap naar Pannenhoef (Nederland)

Gids en leiding: Danny Jonckheere, 0478/33 24 27

Het Pannenhoef is een natuurgebied van circa 706 ha, gelegen tussen Zundert, Etten-Leur en Rijsbergen in de provincie Noord-Brabant en is eigendom van de Stichting Brabants Landschap. Tot het gebied behoren de vennen de Lokker, de Flesch, Lange Maten en de Bak.

Eeuwenlang bestond het gebied de Pannenhoef uit heide met vennen. In de 15e eeuw werd voor het eerst op grote schaal het veen, dat zich in de laagste delen had ontwikkeld, afgegraven. Via een uitgebreid stelsel van gegraven turfvaarten werd het veen afgevoerd naar Leur. Enkele restanten van deze turfvaarten zijn ook nu nog in het gebied aanwezig. Parallel aan de Bijloop, een van oorsprong natuurlijk beekje, ligt de

Turfvaart, een in 1620 gegraven waterloop voor de afvoer van turf vanuit de Zundertse Moeren naar Breda. Rond 1800 zijn de eerste ontginningen uitgevoerd in het centrum van het gebied. Van de oorspronkelijke toestand resten thans slechts enige heidevelden in de omgeving van De Lokker en het Padvindervenen met mooie overgangen van droge heide naar moeras. De rest van het gebied bestaat voornamelijk uit bos dat door gericht beheer een steeds natuurlijker samenstelling krijgt. De bossen zijn als productiebos aangelegd. De oudste delen in het centrum zijn van circa 1810 en bestaan uit grove den. Het oude bos is rijk aan kruiden. Ook broeden er veel vogels. Het landgoed Pannenhoef is in de 19e

Boomvalk - Foto: Pierre Nowosad

eeuw ontstaan. De cultuurhistorische en landschappelijke waarde van het gebied is hoog.

Van begin 20e eeuw tot in de jaren dertig zijn de vennen als gevolg van de ontginningen leeggelopen en verdwenen. De afgelopen jaren zijn diverse werkzaamheden uitgevoerd om de natuur te herstellen. "De laatste tien jaar is er pas daadkrachtig iets gedaan aan verdrogingsbestrijding.

Er zijn verschillende natuurherstelprojecten gestart en alle vennen hebben nu hun oorspronkelijke vegetatie terug zien ontwikkelen met plantensoorten zoals moerashertshooi, drijvende waterweegbree, waterpostelein, duizendknoopfonteinkruid en naaldwaterbies. Verder bevinden zich er onder meer heikikkers, groene en bruine kikkers, kleine watersalamanders en alpenwatersalamanders.

De Pannenhoef bleek bij een vogeltelling in 1998 zeer roofvogelrijk, met broedparen van buizerd (10x), sperwer (3x), havik (1x), boomvalk (2x), torenvalk (1x) en kerkuil.

De komende jaren gaat eraan gewerkt worden om in deze streek een Ecologische Hoofdstructuur te creëren, door samenvoeging met andere landgoederen zoals Oude Buisse Heide en Wallstein. Men verwacht dat dit nieuwe, grote aaneengesloten natuurgebied rond 2015 volledig zal zijn gerealiseerd.

Praktisch:

Afspraak om 8 u op de parking van, zwembad Sorghvliedt, Krijgsbaan in Hoboken.

Kostendelend samenrijden aan 7 eurocent/km. De totale afstand is ongeveer 120 km, neem dus ca. 8 euro mee voor de vervoersonkosten.

Einde in Hoboken omstreeks 18 u.

Deze tocht is een samenwerking met

NP Aartselaar en Danny Jonckheere is de gids.

Meenemen: picknick, drinken voor onderweg, verrekijker, fototoestel en veel wandelplezier.

Graag inschrijven door te telefoneren of mailen naar Danny Jonckheere, 0478/33 24 27 of jonckheeresmedt@gmail.com

Zondag 4 augustus om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Info: Danny Jonckheere, 0478/33 24 27 – jonckheeresmedt@gmail.com of Wim Mertens, 03/216 93 62 – wim.a.mertens@skynet.be

Meer info: zie 13 juli

Zondag 4 augustus om 14 u

Zwerfvuilopruimactie in en nabij de Hobokense Polder

Door Vreedzaam Protest tegen Zwerfvuil

Meer info: zie 7 juli

Zondag 11 augustus om 14 u

Vlinderwandeling in de Hobokense Polder

Gids: Toon Verbruggen, 0471/47 53 78
toonverbruggen@skynet.be

We maken een wandeling langs de interessantste vlinderplekjes in de Hobokense Polder.

Vandaag frist Toon je kennis over verschillende vlinders nog eens 'life' op of laat hij je kennis maken met de vlinders die in de Hobokense Polder kunnen voorkomen.

Atalanta, bruin, bont en oranje zanddoogje, dagpauwoog, kleine vos, distelvlinder, gehakkelde aurelia, groot en klein koolwitje, klein ge-

aderd witje, hooibeestje, Icarusblauwtje, boomblauwtje, bruin blauwtje, kleine vuurvlinder, koninginnepage en landkaartje kunnen rond deze tijd waargenomen worden.

Of was juni zo heet dat uit het zuiden gele luzernevlinders aan komen vliegen of een

Parend bruin blauwtje - Foto: Toon Verbruggen

rouwmantel?

De Hobokense Polder heeft al deze vlinders reeds te gast gehad. Twee jaar terug konden we een "nieuweling" voor de Polder ontdekken: de eikenpage.

Wil je thuis vlinders aanlokken? Dat

kan je doen door rottende bananen op een voederplankje in de zon te leggen.

Praktisch:

Afspraak om 14 u aan Procap, Schroeilaan (naast spoorweg).

Einde omstreeks 17 u. Meebrengen: zonne- en muggenmelk, stevige wandelschoenen, vlindergids (indien in bezit). Deze tocht kan niet doorgaan bij regenweer. Dan houden de vlinders zich immers verscholen.

Zondag 25 augustus om 9.45 u (vertrek in Hoboken: 9 u)

Fietstocht in de Kempen

Leiding: André Van Langenhove en Paul Van den Broecke

Dit jaar richt Natuurpunt Hobokense Polder weerom een familiale fietstocht in van 40 km.

We gaan fietsen in de Kempen, een echte Kempische klassieker!

We bezoeken de streek van Masenhoven, Zandhoven, Zoersel, Sint Antonius.

Belangrijke punten onderweg zijn:

- Het Boshuisje: Hendrik Conscience schreef hier "De Loteling". Hier vlak tegenover ligt het bezoekerscentrum Zoerselbos met onder meer een typisch Kempische boerenbloementuin.
- Het Lindepaviljoen: Daar kreeg een eeuwenoude linde een nieuw leven. En hoe! Twee kunstenaars beeldhouwden in de stam en de takken Conscience's verhaal "De Loteling" en tevens tientallen lokale beroemdheden.
- Dubbel of Tripel: De trappistenabdij van Westmalle mag je jammer genoeg niet binnen, maar dat is snel vergeten in Café Trappisten. Je proeft er van een hemelse trap-pist van 't vat, een donkere dubbel of een blonde tripel.

Wat breng je mee?

Picknick voor het middageten - Eén fiets per persoon - Regenjas (welke we niet gaan nodig hebben) - Een brok gezonde humor en de nodige babbels voor onderweg.

Vertrekpunt:

Met diegenen die zelf een fietsdrager

hebben spreken we af om 9.45 u op de parking: Taverne DE LINDE, Kerkhoflei 2 - 2520 Oelegem
Coördinaten: 51.210078 / 4.596492
Ofwel: N 51° 12' 36.3" / E 4° 35' 47.4"
Afstand Hoboken naar vertrekpunt: 26 km

Wie fietsvervoer nodig heeft dient ten laatste zijn fiets(en) af te leveren om 9 u achter het station Hobokense Polder op kruispunt Schroeilaan - Scheldelei = einde Berkenrodelei de spoorweg oversteken en dan rechts de Schroeilaan nemen.

We fietsen aan een tempo dat iedereen (getraind of boodschappenfietser) gemakkelijk aankan. Wie het wenst, kan na de fietstocht deelnemen aan een gezamenlijke warme maaltijd in Taverne De Schorren in Hoboken. Hiervoor moet niet ingeschreven worden. Op de dag zelf zal de leiding de deelnemers en hun menukeuze doorgeven aan de taverne.

Om alles in goede banen te leiden vragen we u om **in te schrijven** voor deze activiteit. Liefst via de website of telefonisch bij André Van Langenhove (03/288 00 81) of Paul Van den Broecke (03/828 63 38) Wij verwachten u!

Boshuisje - Zoersel

Linde in het Lindepaviljoen

Dinsdag 27 augustus om 20 u

Uitzonderlijk: 4de dinsdag van de maand !!!!

Open bestuursvergadering in Zaal Moretus

Iedereen welkom!

Zondag 1 september om 14 u

Zwerfvuilopruiactie in en nabij de Hobokense Polder

Door Vreedzaam Protest tegen Zwerfvuil

Meer info: zie 7 juli

Zaterdag 14 september vanaf ca. 7.30 u

Start van de herfsttrektellingen op de Scheldedijk, Hoboken

Een initiatief van de Vogelwerkgroep Ardea

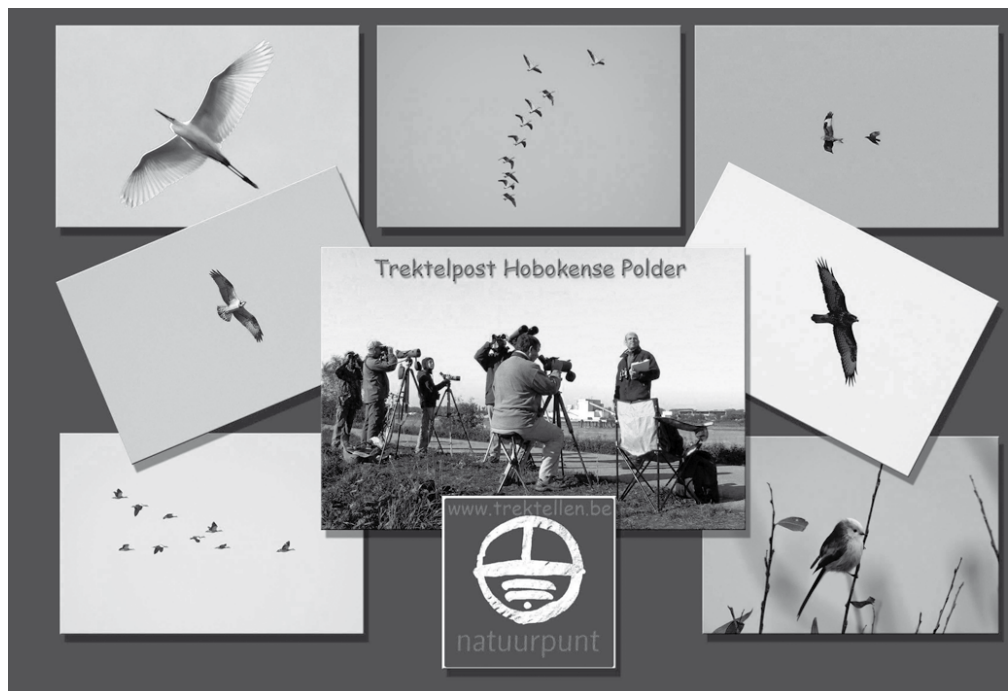
Coördinator: Luc Van Schoor, 0494/33 63 09 - luc.vanschoor@scarlet.be

Na de succesrijke reeksen trektellingen van de voorbije jaren plant de Vogelwerkgroep Ardea o.l.v. Luc Van Schoor ook dit najaar vogeltrektellingen langs de Scheldedijk aan de Hobokense Polder.

Zoals gewoonlijk situeert de trektelpost zich op de Scheldedijk langs de Hobokense Polder, verlengde van Petroleumkaai (parking).

De dagelijkse voormiddagtellingen beginnen op zaterdag 14 september en eindigen einde oktober/begin november naargelang de weers- (en dus trek)omstandigheden.

Ardea doet een oproep aan alle vogelliefhebbers, van leek tot kenners, om met ieders inbreng van deze herfsttrektellingen een succes te maken! Geef een seintje aan Luc als je wil deelnemen.

Zaterdag 14 september om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Info: Danny Jonckheere, 0478/33 24 27 – jonckheeredesmedt@gmail.com
of Wim Mertens, 03/216 93 62 – wim.a.mertens@skynet.be

Meer info: zie 13 juli

Dinsdag 17 september om 20 u

Open bestuursvergadering in Zaal Moretus

Alle geïnteresseerden welkom!

Woensdag 18 september om 19.30 u

Start van de cursus Vogeltrek

Meer info over deze boeiende vierdelige cursus op de volgende bladzijde.

Torenvalk - Joachim Pintens

Vogeltrek

De V van vogels in de lucht gingen op wintervleugels heen komen met zomervleugels terug klapwieken zich zo een brug tussen seizoenen.

De V van vogels in de lucht met enkel één ding in hun kop willen wel heen, maar niet meer terug en in hun lijf de harteklop van nieuwe nesten.

Een V van vogels in de lucht waaert vermoeid en afgemat, langs vreemde landen, kaap en kust al honderd jaar, al duizend keer en komt tenslotte hier tot rust.

Josephine Banens

Cursus Vogeltrek

© Thierry Hoornaert

De vogeltrek is een van de boeiendste natuurfenomenen. Pas in de loop van vorige eeuw heeft men een goed deel van dit mysterie kunnen ontrafelen.

In deze cursus gaan we in op de mechanismen die hier achter zitten. We gaan na hoe vogels zich voorbereiden op die grootse onderneming. We leren ook hoe vogels zich gedragen tijdens hun trektocht en met welke problemen ze af te rekenen hebben. Bij het trekonderzoek besteden we bijzondere aandacht aan de trekellingen, een populair gebeuren in Vlaanderen.

Dit komt ook aan bod in de praktijklessen. Op een goed gelegen telpost

noteren we dan 2 voormiddagen alle overtrekkende vogels.

De cursus wordt mede ondersteund door de Zuid-Antwerpse Vogelwerkgroep Ardea en is een samenwerking tussen Natuurpunt Hobokense Polder en Natuurpunt Aartselaar.

Theorie:

Woensdagen **18 en 25 september** van 19.30 u tot 22.30 u in de bovenzaal van zaal Moretus, Berkenrodelei 34 2660 Hoboken. De theorielessen worden gegeven door **Koen Leysen**, werkzaam bij Natuurpunt Educatie.

Praktijk:

- Zaterdag **5 oktober** van 8 u tot ca 11 u op de Scheldedijk (Hobokense Polder), Hoboken. Begeleiding: **Luc Van Schoor**
- Zaterdag **12 oktober** van 8 u tot ca 11 u in de Opstalvallei te Berendrecht (Antwerpen-Noord). Begeleiding: **Bram Vogels**

Voor de praktijkuitstappen verplaatsen we ons met eigen (liefst volle) wagens. Aan de chauffeur wordt 7 eurocent per km betaald. Tijdens de theorielessen maken we afspraken ivm vervoer.

De vierdelige cursus kost **18 euro voor Natuurpuntleden** en 24 euro voor niet-leden. Inschrijving is definitief **na storting van het deelnamebedrag** op rekening BE35 9796 3996 0737 van Natuurpunt Hobokense Polder met als mededeling "Cursus Vogeltrek" en je telefoonnummer en/of mailadres.

Bij de cursus hoort een syllabus van 40 blzn. Deze kost 3,50 euro, maar is niet inbegrepen in de cursusprijs. U kan die bestellen tijdens 1ste les of indien gewenst nu reeds bijbetalen bij uw cursusgeld (21,50 euro of 27,50 euro). Graag melden: + cursustekst

Verantwoordelijke cursus:
Ria Thys, 03/289 73 66
ria.thys@telenet.be

Wervingscampagne nieuwe leden in Groot-Antwerpen

Groot-Antwerpen doet het kwa ledenaantal iets minder goed dan bijv. de stad Gent. Slechts 2,34 % van de bevolking is in Antwerpen Natuurpuntlid tegenover 5,42 % in Gent. Natuurpunt wil daar iets aan doen.

In het voorjaar werden reeds 2 vergaderingen belegd met de zes Natuurpuntafdelingen die werkzaam zijn op Antwerps grondgebied, waaronder Natuurpunt Hobokense Polder.

Bedoeling is om vanaf de zomer 2014 een grote inhaalbeweging te doen. Het zou prachtig zijn, moesten er op enkele maanden tijd in heel Groot-Antwerpen een 1000 nieuwe

leden kunnen gewonnen worden. Duizend gezinnen die overtuigd zijn van het belang van natuurbehoud en natuurontwikkeling!

Er wordt nu reeds gedacht aan een bedankingsmoment voor deze nieuwe leden én de ledenwervers in de vorm van een gratis bezoek aan de Antwerpse Zoo of een boottocht op de Schelde tijdens een grote Natuurpunt-Antwerpendag in het najaar van 2014. Maar dit alles moet echter nog vorm krijgen.

Waar we nu reeds naar op zoek zijn:

- 1) Natuurpuntleden die mee willen **nadenken om een boeiende ledenwervingscampagne op te**

zetten. Vanaf september 2013 zal de hiervoor opgerichte werkgroep ca 1 x per twee maanden bijeenkomen in het Antwerpse.

- 2) Natuurpuntleden die in de zomer en het vroege najaar van 2014 enkele uren (of dagen) willen besteden om actief **mee leden te werven** tijdens de uitgedokterde campagnes.

Interesse? Geef je nu reeds op bij Eva Suls, leden@hobokensepolder.be

Werken in de Polder met de Goudklompjes en anderen

Tekst: Roger Desmedt - Fotobewerking: Paul Van den Broecke

In de tekst worden de Goudklompjes en anderen niet altijd met naam genoemd. De hieronder opgesomde heren (geen dames!! Ai, ai, dan toch het zwakke geslacht?) zetten zich wekelijks of toch zeer vaak in om van de Hobokense Polder een natuurgebied te maken waar het aangenaam vertoeven is. Waarvoor dank !!!

Vaste ploeg Goudklompjes (GKI's): Gilbert VdV, André VL, André D, Adri J, Franz VL, Michel C, Paul VdB, Chris V, Peter VE, Gilbert P., Jos DG., Andréas R en Roger D.

Goudklompjes op lossere basis: Willy V., Johan R., John K en Patrick V (Project Mix en Match).

Jongeren (vooral in vakanties): Yaro, Yoeri, Tiano, Imok.

Woensdag 6 maart

Vandaag onder lente-omstandigheden gewerkt tussen Barberven en Reigershoek.

9 GKI's, SIBLO (juf Leentje en stagiaire Ellen + 15 kids) en De Passage (beg. Sigrid + 2 jongeren), vertrokken naar de werkplek.

Er was nog heel wat struweel op te ruimen + al eerder gezaagde bomen en takken.

Het klein grut werd verhakseld. De Passage mensen brachten met André de gezaagde takken naar het depot voor de ZOO – dieren. Een halve groep SIBLO – kids (met laarzen) ruimden samen met de GKI's takken en boomstronken van het terrein.

De kids zonder laarzen gingen samen met mij en stagiaire Ellen naar de andere kant van het werkveld (iets droger), om daar takken te ruimen en in de al bestaande houtwal te verwerken.

Na samenkomst genoten we van onze pauze. Na de pauze ruimden de SIBLO kids nog even een droog stuk op en toen was het voor hen tijd om te vertrekken.

Bedankt juf Leentje, Ellen en de kids,

jullie hebben alweer heel wat werk verzet.

De Passagemensen bleven nog even takken aansleuren en toen was het voor hen ook tijd om te vertrekken. Bedankt voor jullie geleverde werk. Knap gedaan.

Even lunchen dan en daarna verder struweel, takken en boomstronken met de tractor (vrij van verhakselaar) verwijderen. De Zoo zal weeral heel wat eten voor hun dieren hebben. Serieuze hoop! Ook de houtstapel is ook tweemaal zo hoog. Dus afvoeren en verkopen maar!

Toen we vertrokken, keken we nog even fier over de vrijgekomen ruimte en de stapels af te voeren materiaal. Een productieve dag zat er weer op. Totaal = 29

Woensdag 20 maart

Vandaag onder winterse omstandigheden (regen, koud en later sneeuw), gewerkt aan de greppels aan de oude spoorweg en aan de Metaalstraat om de waterhuishouding onder controle te houden.

De 10 GKI's stonden er verweesd bij in de druifregen. De beloofde hulp van SIBLO, Passage en Polderstadschool met Danny hadden afgezegd. Na al het materiaal opgeladen te hebben, werd de ploeg in twee ver-

deeld:

- In de Metaalstraat greppel onder handen nemen.
- De afvoerbuisc onder de spoorweg doorsteken.
- Het maaisel op de nieuwe wandelweg wegwerken en drassige stukken opvullen.

Na de lunch (besloten vroeger te stoppen) opruimen en vertrekken. De kar van de tractor moeten achter laten – platte band. Dus onze Franz heeft de volgende dagen WEER EXTRA WERK.

Totaal = 10

Woensdag 27 maart

Vandaag was het een drukte van jewelste in onze Hobokense Polder.

- André VL ging wandelen (spotten van runderen, stiertjes en paarden) met SIBLO
- Danny en Dirk onderhielden de Polderstadschool:
 1. 4° jaars die hagen langs de Scheldelaan gingen planten en ook enkele tipi's bouwden.
 2. 6° jaars die de Beverdam aanlegden, een houtwal opruimden en enkele omgezaagde wilgen stapelden.
- 8 Goudklompjes + Johan en "De Passage" maakten de overgang

van het SIBLO – veld naar het Salamanderpad, maaiden de omgeving van de “vierkante put” schoon en ruimden nadien alles op.

Bedankt aan alle medewerkers (Gkl's, Danny en Dirk, de schoolklassen en De Passage)

Medewerkers “De Passage, kids van de Polderstadschool (4 klassen), schitterend gewerkt, zowel bij de hagen als bij de dam en de rest.

Wandelaars: aan de blozende, glunderende gezichten te zien, was ook de wandeling geslaagd. Dank u wel “paarden en koeienfluisteraar” André. We kijken al uit naar de volgende samenwerking.

Totaal = 93 werkers - 109 aanwezigen.

Woensdag 3 april

Vandaag onder een sombere, maar droge lentehemel gewerkt aan de Scheldedijk en “Donker gat”.

De bomen die enkele weken geleden werden geveld, moesten opgeruimd worden.

8 Gkl's + nieuw gelegenheidsGkl'je Jos de Groot + vogelaars (Danny J, Marnix, Luc VS en Raoul K) en 3 vakantiejongeren.

André VL had al flink gewerkt toen wij aankwamen. Dus konden we direct beginnen verzamelen en afvoeren. De plassen en slijk zorgden voor ongemak, maar daar werd met een tijdelijke brug een mouw aangepast. De tractor reed af en aan om hout af te voeren naar de verbindingsweg. Op het einde van de dag waren er 7 – 8 ladingen afgevoerd en lag er een houtwal van 4 rijen, 2.5 m x 1.5 m. Voor de middag lunch, vertrokken er enkele noeste werkers, maar de “echte” bleven over en zorgden ervoor dat al het hout van de dijk weggevoerd was. In het middengedeelte ligt nog één lading om later weg te voeren.

Na de laatste lading, nog even een wandelpaal in het groot raster herstellen en dan alles inladen.

Een knappe, productieve werkdag zat er weer op.

Totaal = 16

Woensdag 10 april

Verslag door Franz Van Leekwijck

Aanwezig: 8 Gkl's, 2 gelegenheidswerkers en 5 jongeren

Goed weer, een beetje bewolkt, toch lekker om te werken.

We hebben ons verdeeld in 4 groepen:

- poortjes aanpassen.
 - boskiezel uitrijden op de paden daar waar het nodig was
 - Siblo veldje en opruimen aan de “Vierkante put “
 - bomen verzagen nabij Schroeveld
- We gingen er flink tegenaan, tegen de middag allen terug samen bij het Siblo-veldje voor koffiekoeken en broodjes .

Nadien brainstormen betreffende de brug van het Salamanderpad.

Daar hebben we met vereende krachten ... de aanzet gemaakt = twee boompalen voor de Salamanderbrug in het water gezet, volgende week de rest .

Totaal = 15

Woensdag 17 april

Vandaag gewerkt aan de “Salamanderbrug” en de “Vierkante put” onder een (eindelijk) lenteweertje.

9 Gkl's hadden heel wat in te laden. Buizen, paletten, cement, boskiezel ... enz. Gelukkig kregen we versterking van “vogelaar” Raoul K, “de Passage” en basisschool “de Puzzel” (juf Tania en Karel en hun 18

kids). Ook schrijnwerker Willy was van de partij om te kijken wat hij (alweer) voor ons moest fabriceren. Paul vertrok wat vroeger met de maaibalk, om de zijkanten van de "vierkante put" aan te pakken, zodat de kids straks in gang konden schieten.

De Gkl's begonnen aan het eerste landhoofd van de Salamanderbrug. Boskiezel, cement, buizen, paletten en andere aanvoeren en dan konden zij starten.

Op de werkplek werden de taken verdeeld en kon het rakelen en afvoeren van maaisel beginnen. Ondanks hun jonge leeftijd, hebben de kids van De Puzzel dit schitterend gedaan.

Proficiat kids van juf Tania en Karel, jullie hebben flink gewerkt. Ook Mirjam en Sigrid van "De Passage" stonden hun (vrouwje) mannetje en voor Mirjam kwam een jeugd-droom uit, jongeren begeleiden! (dat is uw volgende keuze Mirjam) Bedankt Passagemensen. Tot de volgende.

Na een korte pauze, moesten de Puzzelkids vertrekken, zij hadden nog een flinke wandeling voor de boeg.

Mirjam en Sigrid ruimden verder op en toen was het ook voor hen tijd om

te vertrekken.

De Gkl's waren dan ook toe aan rust, drankjes en eten.

Na de lunch de laatste opruim en deze leuke dag zat er weer op.

Totaal = 32

Woensdag 24 april

10 Gkl's verzamelden vrij vroeg aan de container. Er moest weer heel wat materiaal ingeladen worden. André VL was al vroeg begonnen met het verzagen van weggewerkte en omgevallen bomen aan de vierkante put, zodat de kids (23) van "Hofke van Thys" (met juf Els) die konden wegwerken en opstapelen links van het SIBLO-veld.

"De Passage" (Sigrid en Olivier) werkten samen met de Gkl's bij het aanvoeren van boskiezel. Paul maaide ondertussen (wat al kwam kijken) het "Polderke van Thys".

De Gkl's, flink geholpen door Sigrid en Johan, maakten het 1° landhoofd (Salamanderbrug) volledig af en begonnen aan het 2° landhoofd aan de overzijde. Franz, Chris en Jos brachten in ware rally-omstandigheden boskiezel aan.

Nadat het hout van de "vierkante put" was weggewerkt, begonnen de kids van Hofke van Thys aan hun

"Polderke". Enkele meisjes gingen samen met mij nog wat aanplantingen doen aan de ingang van de Scheldelei, zodat dit binnenkort ook afgeschermd is.

Bedankt juf Els en uw leerlingen. Jullie hebben knap gewerkt vandaag. Nen dikke mercie van de Goudklompjes!

Na de lunch en afwerken van het eerste landhoofd begonnen we aan het tweede landhoofd.

Toen was het ook voor De Passage tijd om te vertrekken. Dank u Sigrid en Olivier. Knappe prestatie geleverd.

De Gkl's werkten na de lunch het tweede landhoofd af met een laatste lading boskiezel.

Volgende weken komt de overkapping van de brug en dan is deze "Gilbert - trail" (Salamanderpad) al flink gevorderd.

Alles opruimen en wegzetten in de container en deze "zomerse" werkdag zat er weer op.

Totaal = 37

Woensdag 8 mei

Verslag door Franz VL

Vandaag draaide alles rond het plaatsen van de Salamanderbrug. Onze houtman Willy was al van 6.30 u in de weer om alle materiaal

te laden en aan te brengen.

Om 8.15 u was ook André VL van de partij en konden ze samen met de aangekomen Goudklompjes de brug slaan. Het ging vlot (echte stielmannen), om 12.30 u was de brug geplaatst.

De brug is stevig, waterpas in alle richtingen en ... we waren er fier op.

De beide brughoofden nog wat verstevigen en grond + boskiezel aanbrengen en toen zat deze dag er weer op.

Totaal = 11

Woensdag 15 mei

Vandaag onder een

grijze hemel gestart met wat druppels. Maar tijdens de werken trok de hemel open en hebben we onder een heerlijk zonnetje gewerkt.

10 Gkl's + SIBLO (juf Karen en 10 kids) togen aan het werk. Verder afwerken "lange Salamanderbrug" + maaien en opruimen SIBLO – veld. Franz met de bosmaaier, de kids met de juf en ik, maaiden het SIBLO veld en ruimden op. De Gkl's werkten verder aan de brug.

De Passage mensen waren wat verlaat (Myriam overslapen?), maar bij aankomst togen zij ook aan het werk. Eerst meehelpen aan het SIBLO veld en nadien boskiezel aanvoeren voor de brug.

Om het bruggenhoofd 1 wat te versterken werden omgevallen bomen uit de gracht getakeld met man (ezel) kracht en de bosmaaier. Alles werd verder aangevuld met aarde en boskiezel.

Toen de Siblo en de Passagemensen moesten vertrekken, werkten de Gkl's alleen verder aan de bruggenhoofden.

Bedankt juf Karen en haar kids en ook Sigrid en Myriam voor jullie werkkraft van vandaag.

Na de pauze (met champagne van Jos) en de lunch, werd er verder boskiezel aangevoerd en toen was het ook voor ons tijd om op te ruimen.

We kregen nog bezoek van Danny en Luk die de politiemensen en buurtwerker Bart een rondleiding gaven om de actiepunten aan te tonen (Vandalisme, sluikstort en loslopende honden).

Een nuttige natuurdag zat er weer op.

Totaal = 23

Woensdag 22 mei

Vandaag, gewerkt aan het Salamanderveld en pad + Leigracht zuiver gemaakt.

9 Goudklompjes stonden al vroeg paraat. De kids van SIBLO met juf Kelly waren er ook op tijd bij en we kregen extra versterking (via Samenlevingsopbouw "project Mix en Match") van Patrick, die ons ook volgende woensdagen gaat komen vervoegen.

Bij het Salamanderveld aangekomen moest Paul (met de maaibalk) zich reppen om al deze ijverige handen aan het werk te houden.

Michel, Peter, Chris en "Rambo" van SIBLO zorgden voor het opruimen (takken en hout) van de Leigracht, de anderen ruimden ijverig het Salamanderveld op. Paul, Gilbert, André D en Johan maakten het gedeelte van het Salamanderpad tot aan de "nieuwe" brug vrij en ook dit werd nadien vakkundig opgeruimd.

Na een verdiende pauze werd er terug met z'n allen ijverig gewerkt en toen moesten de Siblo kids vertrekken.

Bedankt kids van juf Kelly, jullie hebben zich niet laten kennen en zeer flink gewerkt. Tot volgend schooljaar en bedankt voor jullie hulp.

De overblijvers werkten nog even verder en toen was het lunchtijd.

Totaal = 23

Woensdag 29 mei

Vandaag Japanse duizendknoop

verwijderd op het Procap – veld en omgeving.

10 Gkl's waren paraat. Ook Patrick van project "Mix en Match" kwam ons vandaag vervoegen EN een nieuw Gkl'je Andréas Rigaux komt ons vanaf vandaag versterken (dankzij PR van Gilbert VdV).

Dus 12 man gingen vandaag aan het werk. Onze "vijand n°1" werd genadeloos gemaaid en de Gkl's ruimden op met rakels, rieken en platte kar. De kids van BS "De Puzzel" (14) kwamen goedgemutst aan op de werkplek en onder begeleiding van Juf Tania en Karel, vlogen ze er snel in. Met kruiwagens, platte kar en later ook tractor met aanhanger werd het maaisel afgevoerd naar "put" en stortplaats.

Tijd om even te pauzeren, de knabbels, drankjes boven te halen en even te rusten.

Verder opruimen. Paul had intussen het werkveld verlegd tot aan de rijbaan, dus genoeg maaisel voor de hele ploeg.

De kids moesten vertrekken, het was tijd om terug naar school te gaan.

De Goudklompjes en het bestuur willen de kids van BS "De Puzzel" (klas van juf Tania en juf Anoeke) hartelijk danken voor hun geleverde werk dit jaar. Jullie hebben zeer goed geholpen. Hartelijk dank en tot de volgende. Na het vertrek van de kids, werd het stil in de Polder.

De Gkl's ruimden verder op tot etenstijd. Eten IN de container, want het begon te druppelen!

Nadien nog één hoop maaisel wegwerken, alles inladen en opbergen.

Totaal = 28

Wat gebeurt er in de Polder?

Wim Mertens

Het voorjaar is traditioneel een rustige periode voor natuurbeheerders. Alle planten beginnen te groeien en bloeien, bij de dieren worden kleintjes geboren. Op dat moment laten we de natuur dan ook best met rust. Toch zitten we niet helemaal stil, zoals je verder kunt lezen.

Sluikstort - Foto: Gilbert Van de Velde

Toezicht

Vandalisme en sluikstort zijn ernstige problemen in de Hobokense Polder. We zoeken hiervoor al een tijdje hulp bij de politie. Vandalenstreken en storten werden steeds gemeld. Spijtig genoeg bleef dit meestal zonder gevolg. Er werden wel processen verbaal opgesteld, maar er was geen zichtbare controle of toezicht in de Polder, laat staan dat ooit daders werden gepakt. De Hobokense Polder was, voor enkelen, een soort niemandsland waar alles kon.

Om hiervoor een oplossing te zoeken vond, op ons initiatief, in april een overleg plaats tussen Natuurpunt Hobokense Polder, het districtsbestuur, de politie en de buurtwerking. Het resultaat is dat zowel de politie als de buurtwerkers af en toe rondes zullen uitvoeren in het natuurgebied. Hierbij zullen alle vastgestelde overtredingen, ook loslopende honden, geverbaliseerd worden. In mei werden zowel politiemensen als buurtwerkers rondgeleid in de Polder zowel langs de mooiste plekjes, als langs de meest gevoelige plekken waar veel vandalisme plaatsvindt.

Deze afspraken werden door de buurtwerker onmiddellijk uitgevoerd, met als gevolg dat de meeste honden nu netjes aangeliind naast hun baasje lopen, zoals het hoort. Hopelijk zal dit ook de vandalen en sluikstorters afschrikken. We zullen het snel genoeg weten want het begin

van de schoolvakantie is op dit vlak een gevoelige periode. Overigens blijft het nog steeds bijzonder nuttig om alle ongeregelheden te melden bij de politie. Hoe je dit best doet, vind je op de volgende bladzijde.

Op het overleg in april werd ook afgesproken dat het district geen verbodsborden aan alle ingangen van de Hobokense Polder zal plaatsen. We kijken er naar uit.

Nieuw wandelpad

Omdat er niet gemaaid en gesnoeid wordt in de lente hebben de Goudklompjes zich toegelegd op het maken van een nieuw wandelpad. Aan de kant van Polderstad is een nieuwe kleine wandellus gecreëerd, het **Salamanderpad**. Het korte pad,

zeer geschikt voor een wandeling met kleinere kinderen, voert langs mooie waterpartijen met een nieuw bruggetje over de Grote Leigracht en kan makkelijk ingeschakeld worden in een grotere wandeling. De bedoeling is dat het een beetje avontuurlijk blijft, verwacht dus geen brede wegen.

Japanse duizendknoop

Om deze sterk woekerende soort te bestrijden wordt in de Hobokense Polder toch al in het voorjaar gemaaid. We willen en mogen geen bestrijdingsmiddelen gebruiken. Daarom trachten we deze snel groeiende plant te bestrijden door hem zeer regelmatig, 3 tot 5 keer per jaar, te maaien. Op plaatsen waar we dit al 7 jaar volhouden, leidt dit tot mooie resultaten. De duizendknoop is er sterk teruggedrongen en we kunnen het maai-beheer reduceren tot 2 x per jaar. Een deel van deze maaiwerken besteden we uit aan de sociale onderneming Levanto. Een bijna even groot deel van het werk wordt uitgevoerd door de Goudklompjes samen met scholieren. Meerder scholieren hebben een duizendknoopveldje geadopteerd en helpen enkele keren per jaar bij het maaien.

Japanse duizendknoop verwijderen door Basisschool De Puzzel
Foto: Paul Van den Broecke

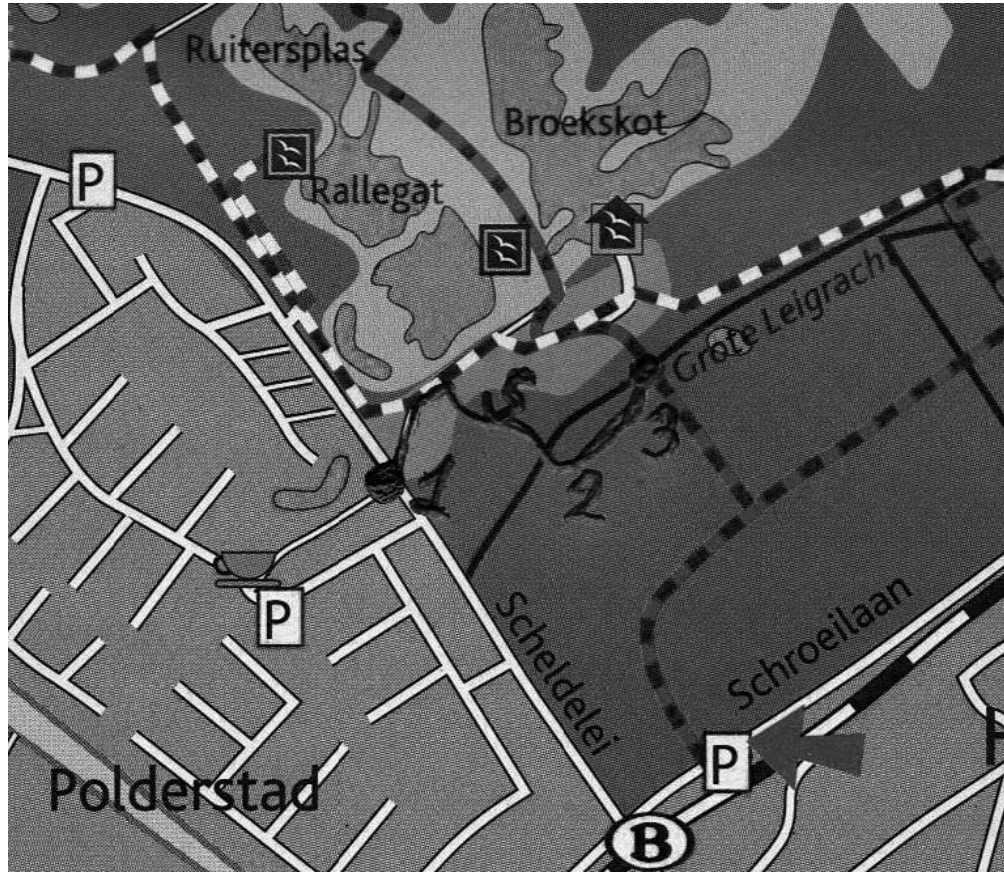
Verken het nieuwe Salamanderpad !

- Je vertrekt aan de Scheldelei, ter hoogte van de vijver van Polderstad (Plan 1).
- Ga de Polder in langs de houten ingangspoort. Ga even rechtdoor.
- Rechts is het "SIBLO-veld" (Plan S) Dit veld wordt door SIBLO "De Wegwijzer" 3 x onderhouden per schooljaar. Bordje op boom!
- Steek veld schuin links door tot brug gracht (bruine boskiezel)
- Je volgt nu een kronkelend pad langs (rond) de "vierkante put". Hier heb je een prachtige plaats om even bij stil te staan. Bedoeling is, om met omgevallen bomen hier een soort "natuurklasje" te maken, dat kan gebruikt worden als buitenklas!
- Je wandelt verder en komt bij de "Lange Salamander" (Plan 2). Nieuwe brug over de Leigracht. (in eigen beheer gelegd door de Goudklompjes)
- Achter de brug ga je links en volg je de Leigracht tot het Salamanderveld en de bestaande brug over de Leigracht (Plan 3)

Hier kan je verder wandelen langs de gekende wandelpaden.

Dit nieuwe pad geeft aan kleinere kinderen de mogelijkheid de anders, misschien, te grote wandelingen in te korten.

Proberen maar!

Wat te doen in geval van overlast, sluikstort, vandalisme?

Wat doet u best als u volgende dingen ziet in de Hobokense Polder?

U ziet iemand sluikstorten!
U bent getuige van vandalisme!
U bent getuige of slachtoffer van overlast!

Treed niet zelf op. De maatschappij is tegenwoordig meer en meer agressief aan het worden.

Wat dan wel?

- Ernstig (misdadig feit) **Bel altijd de politie! Tel.101**
Vermeld uitdrukkelijk "Hobokense Polder" en zeg ook dat Natuur-

punt een lopend dossier heeft bij Kantoor Berkenrodelei – Hoboken (Hoofdinspecteur Tania Clement)

- Sluikstort
- Vandalisme
- Aanval door honden

Tijdens de kantooruren:

Bel naar het WIK (Wijk Informatie Kantoor) Hoboken - 03/820 58 41

Je krijgt een administratief medewerker aan de telefoon.

Vermeld uitdrukkelijk "Hobokense Polder" en zeg ook dat Natuurpunt een lopend dossier heeft bij Kantoor Berkenrodelei – Hoboken (Hoofdinspecteur Tania Clement)

Buiten de kantooruren:

Bel naar blauwe lijn politie:

0800/123 12

Vermeld uitdrukkelijk "Hobokense Polder" en zeg ook dat Natuurpunt een lopend dossier heeft bij Kantoor Berkenrodelei – Hoboken (Hoofdinspecteur Tania Clement)

Maandelijks opruimactie in de Hobokense Polder door Natuurpunt en Vreedzaam Protest tegen Zwerfvuil

Tekst en foto: Eef Flo

Afgelopen zondag waren we weer vreedzaam en vrolijk op post met het Hobokense Polder opruim-team.

Een stralende zon, een persoonlijke Natuurpuntgids in ons midden en een team van maar liefst 19 enthousiaste helpers. Kortom een heerlijke middag in de natuur.

Gummi laarzen bleken geen over-

bodige luxe, zelfs niet bij dit droge weer. De libellen dansten boven de poeltjes, de kikkers kwaakten in de vijver, mooie vlinders, de bosorchis, de zon tussen de bomen. Wat een prachtig stuk natuur is dit toch.

Wij laten jullie graag meegenieten van ons avontuur via onderstaande linken met het verhaal, foto's en een filmpje.

We hebben 'maar' 3 volle zakken opgehaald. Maar weg is weg, nietwaar? Onze toer ging dan ook volledig door het natuurgebied waar het gelukkig vrij proper lag. Veel was ook al overgroeid met kniehoog gras en varens

en struiken. We hebben dan ook vooral volop genoten van de zon, het natuurschoon en de idyllische rust...

Onze volgende actie zullen we focussen op het gebied waar heel veel afval blijkt te liggen namelijk langs de straatkant van het station en de beek en het verkeersplateau van de Schroei-

laan. Hetgeen we nu niet hebben kunnen doen.

Dus stroop uw mouwen op, smeer uw kuiten en kom ons gerust de volgende keer (opnieuw) vergezellen want alle hulp zal nodig zijn :-)

Alle info is te volgen op **facebook** <https://www.facebook.com/events/273810259420448/?ref=ts&fref=ts>

Het **blogverhaal** over schuimbeestjes, brullende kikkers en 19 paar handen: <http://eco-eef.blogspot.be/2013/06/over-schuimbeestjes-brullende-kikkers.html>

Live actie!!!

<http://www.youtube.com/watch?v=BdJft9UG1O0&feature=youtu.be>

Van harte dank voor uw belangstelling in dit project en voor uw steun. Dank aan alle vrijwilligers en aan de stadsmedewerkers voor het ophalen van het afval.

Volgende afspraakmomenten:
zondagen 7 juli, 4 augustus en 1 september telkens om 14u (ingang Polder langs de kant van de Schroei-laan)
Hopelijk tot dan...

Opgeruimde groeten,
Eef

Deze handelaars ondersteunen Natuurpunt Hobokense Polder

Hartelijk dank aan onderstaande handelaars en bedrijven voor de financiële ondersteuning die we van hen krijgen voor de verdere ontwikkeling van ons natuurgebied

Fietsenwinkel Hobobikes BVBA, Kapelstraat 137, 2660 Hoboken Tel. 03/827 58 47

Verzekeringen en beleggingen Alert N.V., Kioskplaats 60, 2660 Hoboken Tel. 03/827 31 50

Verzekeringkantoor Marc Van Ruymbeke, Frans Smekensstraat 7, 2660 Hoboken Tel. 03/827 29 48

Beenhouwerij Van der Keere, Kapelstraat 39, 2660 Hoboken Tel. 03/827 53 01

Centrale verwarming en sanitair Lamberechts bvba, Jan Van de Wervelaan 39, 2660 Hoboken, Tel. 03/830 29 75

Tuinaanleg Huylebroeck, Jules Pauwelstraat 50/52 2660 Hoboken, Tel. 03/830 44 90

Uurwerken, juwelen en optiek, Annik De Mey, Kioskplaats 81 / 83, 2660 Hoboken Tel. 03/830 21 12

BVBA Javebo, J. Stormstraat 29, 2660 Hoboken Tel. 03/827 46 05

Firma Procap, Plastics dopjes, Schroei-laan 15, 2660 Hoboken Tel. 03/830 40 00

Aan tafel BVBA, Fried Denayer, Pierre Van den Eedenstraat 47, 2660 Hoboken Tel. 03/828 53 28

Taverne De Schorren, Graspolderlaan 32, 2660 Hoboken Tel. 03/828 49 96

Belfius Bank, Kioskplaats 62, 2660 Hoboken Tel. 03/827 51 53

Samenwerking Leonardo Lyceum CDO (Werken en Leren) en Natuurpunt Hobokense Polder

Tijdens een bespreking op een bestuursvergadering werd er geopperd om een palenhijer (rammer) aan te kopen.

Roger stelde voor dit in samenwerking te doen met het deeltijds onderwijs (Leonardo Lyceum CDO – werken en leren – afdeling lassen van de Dalkruidlaan te Wilrijk).

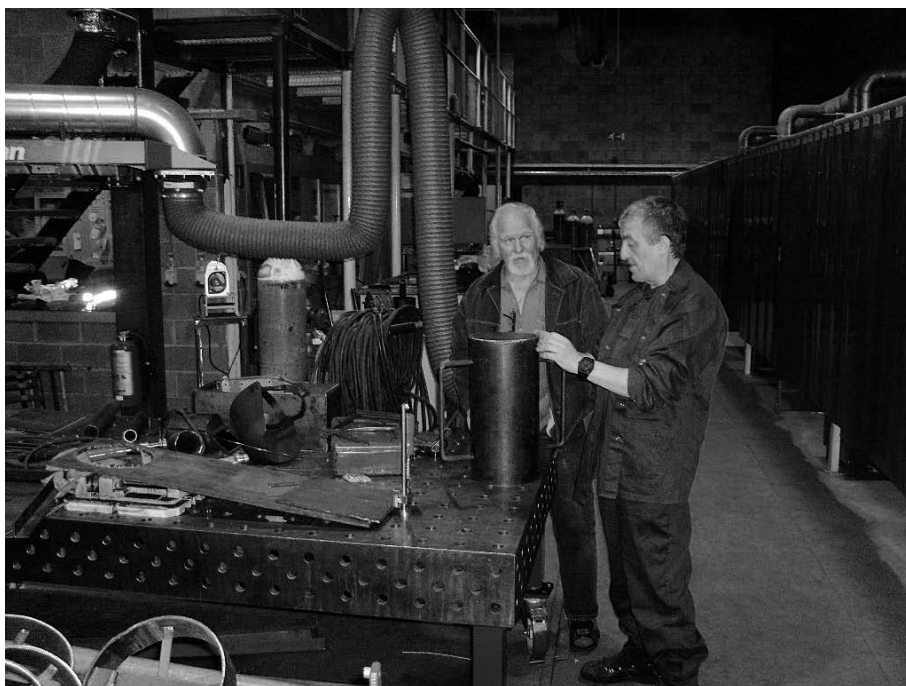
Na afspraken met Directie en TAC en de leerkracht Staf Carpels, werd deze samenwerking op maandag 6 mei verzilverd.

Franz Van Leekwijck en Roger konden het toestel ophalen.

Dit werd onder deskundige leiding van de leerkracht door de leerlingen van de lasopleiding als oefening gemaakt.

Nevenstaande foto werd gemaakt tijdens de overhandiging in het lasatelier.

De vrijwilligers van Natuurpunt Hobokense Polder (bestuur, Goudklompjes en de weekendwerkers)

wensen de school, directie en TAC en de leerkracht + leerlingen, hartelijk te bedanken voor dit geleverde werk.

Dit bewijst maar weer eens dat jeugd en natuur verbonden kunnen worden.

Uit naam van allen, bedankt!

Roger Desmedt
Vrijwilliger NP Hobokense Polder

Oproep!!! Zoektocht naar dikke bosreuzen

Danny Jonckheere

We gaan op zoek naar de **woudreuzen** in ons werkingsgebied.

Zoek en vind de mooie dikke en hoge bomen in onze afdeling. De omtrek wordt gemeten op een hoogte van 1.5 meter.

Alle soorten tellen, zo ook de bomen van de parken. Er staan in het Park Middelheim 9 monumentale bomen, maar hoe is het gesteld met de bomen in Hoboken en Antwerpen 2020? Weet er iemand nog oude bomen staan, laat het weten.

Ook zijn we op zoek naar **hakhoutstoven**. Sinds de vroege Middeleeuwen was het onderhouden van hakhoutstoven een manier om altijd over geriefhout te beschikken. Bomen werden om de zoveel jaar laag bij de grond afgehaakt, waarbij de dunne, jonge uitlopers onder meer werden gebruikt om werktuigen en palen te maken, als brandstof in stenen ovens, om het vee op de wei te houden of als haag de zichtbaarheid te beperken. Door die voortdurende verjonging van goed terugschietende soorten als de eik, els, hazelaar of wilg kunnen hakhoutstoven veel ouder zijn dan opgaande bomen.

Ken je zo'n plaats?
Laat het weten aan Danny Jonckheere, 0478/33 24 27

Met de gidsenploeg van onze afdeling gaan we zeker uw vondsten bekijken en ze op termijn mee opnemen in onze gegidste wandelingen. Bedankt alvast!

Hollebeek: Warm en koud samen!

Frans Thys

De voorbije maanden kabbelde de Hollebeek rustig verder. Rustig? Er vallen zowel positieve als negatieve ontwikkelingen te noteren. Laten we beginnen met het positieve. Her en der langs de beek zijn aanplantingen gebeurd met het oog op een natuurlijke ontwikkeling. Ook zijn sommige delen van de beek toegankelijker gemaakt. Zo is er een wandelpad aangelegd achter de volkstuinten ter hoogte van het kerkhof van Hoboken, zodanig dat nu vanaf de Coöperatielaan tot aan de Salesianenlaan langs de beek kan gekuierd worden. Dit kadert in het streefdoel de Hollebeek toegankelijker te maken en te komen tot een 'publiek natuurbuurtpark'. Einde april zijn in aanwezigheid van Schepen Van de Velde van Ruimtelijke Ordening en vele belangstellenden de al uitgevoerde werken officieel 'ingewandeld'. Twee delen, namelijk zuidelijk van de Salesianenlaan (het 'eikenbos' tegenover het rusthuis Heydehof) en oostelijk van de Hollebeekstraat moeten later nog landschappelijk geherwaardeerd worden, nadat de stad daar de nodige gronden verworven heeft.

Positief is ook dat de stad inzet op een ontwikkeling die de natuur hier alle kansen moet geven. Daarom heeft de stad Natuurpunt Hobokense Polder voorgesteld om het beheer van deze vallei vanaf 1 januari 2014 voor haar rekening te nemen. Een dergelijke overeenkomst moet moge-

lijk zijn onder voorwaarde dat we tot een vergelijk komen over een billijke vergoeding en een duidelijke omschrijving van het takenpakket. We houden jullie op de hoogte of we al dan niet met de stad Antwerpen tot een overeenkomst komen. Het beheer rond de Hollebeek zouden we op dezelfde

leest schoeien als het geval is in de Hobokense Polder: met professionele middelen, de moeilijkste en zwaarste werken uitbesteden aan derden en een behoorlijk takenpakket (maaien en snoeien) uitvoeren met vrijwilligers, liefst buurtbewoners. In het geval van de Hobokense Polder is dat een succesformule geworden! Buurtbewoners van de Hollebeek die het nu al voelen kriebelen om te helpen, mogen altijd Dirk Vandorpe contacteren (tel. 03/288 17 70), onze verantwoordelijke voor dit Hollebeekproject.

Toch is er ook een negatieve ontwikkeling. Sinds jaren trachten we het gehele 'eikenbos' te behouden, een oppervlakte van ongeveer 1 hectare. Het ziet er naar uit dat aan

deze strijd een einde komt en we ons tevreden zullen moeten stellen met het behoud van 30% van dit bos, het minst interessante stuk (zonder de 'oude eiken'), palend aan de Hollebeek. In mei heeft de Antwerpse gemeenteraad namelijk het wegencracé van deze verkaveling goedgekeurd. Nu is er geen enkel obstakel meer om de door het vorige College goedgekeurde verkavelingvergunning toe te wijzen aan de eigenaars, die dan kunnen starten met het rooien van 70% van het bos en het neerpoten van een straat met 24 woongelegenheden. Dit wegencracé is goedgekeurd ondanks hevig protest van de raadsleden Branders (PVDA+), Giebens (Groen) en Wassenberg (Sp.a), de spreekbuizen van de fracties die tegen het tracé stemden. Stemden voor het wegencracé en bijgevolg tegen het behoud van het bos: de volledige meerderheid (N-VA, CD&V, Open VLD) en Vlaams Belang. Van de vier Hobokense gemeenteraadsleden heeft dus maar één zich verzet tegen dit tracé. Leys (N-VA), Lovéniers (N-VA) en Bastiaens (CD&V) gingen akkoord om deze verkaveling mogelijk te maken. Onze ultieme persoonlijke oproep aan hen om te handelen in overeenstemming met het recente districtsbestuursakkoord heeft niets opgeleverd. Dit bestuursakkoord, nochtans mede goedgekeurd door NV-A en CD&V, pleit voor 'maximaal behoud' van dit bos en het aanplanten van 500 bomen extra binnen het district!

Inhuldigingswandeling Hollebeek op 27 april 2013
Foto: Dirk Van Dorpe

Vogelwerkgroep ARDEA tijdens haar eerste werkingsmaanden...

Joris Van Reusel

Blog en zo

Sinds enkele maanden heeft Ardea een eigen en frisogende blog, met veel dank aan blogmaster Luk Smets. Op de **blog** kan iedereen de meest recente berichten i.v.m. activiteiten, projecten en waarnemingen volgen, en wie wil kan er ook zelf berichten op plaatsen. Heus niet zo moeilijk, er is immers ook een korte handleiding te vinden op de blog. Surf dus naar: ardea.hobokensepolder.be

Op de **Belgische Vogeldag en VLOS** (Vlaamse Ornithologische Studiedag) te Antwerpen (UA, 13 februari 2013) stelden Luc Van Schoor en

Er wordt in samenwerking met Natuurpunt.Studie gewerkt aan een regiokaart op Waarnemingen.be, die overeenkomt met het werkingsgebied van Ardea. Zo zal het makkelijker worden om snel een overzicht te krijgen over de waargenomen vogels in Hoboken, Kiel, Wilrijk, Edegem, Hove en enkele parken in Aartselaar. Kwestie van nog sneller te weten wat u hebt gezien!

Lentetrekellingen 2013

Naar jaarlijkse gewoonte werd ook het voorbije voorjaar intens "gevoeltrekteld" vanop de **Vogeltrekelpost Hobokense Polder** aan de Scheldedijk. Het was een uitzonderlijk koude lente, met veel noord-oostenwind en een zeer traag op gang komende trek. Eigenlijk kwam de verwachte "Grote Trek", toen het eindelijk een beetje beter werd, er helemaal niet door. Slechts kleine aantallen trekvogels lieten zich tellen. De

voorjaarstrek is wel altijd wat rustiger dan de najaarstrek, maar dit jaar was het dus super-rustig. Toch stonden de trekters in de periode van einde maart tot begin mei dagen paraat en kregen ze weer enkele erg mooie passanten te zien: rode wouwen, zwartkopmeeuwen, regenwulpen, dwergmeeuwen, grote lijsters en op de slotdag ook een mannetje wielewaal. Maar dé attractie dit voorjaar waren de **bruinvissen** die de Schelde waren opgezwommen en ter hoogte van Hoboken enkele keren werden gespot. Helaas werden ook enkele bruinvissen dood aangetroffen op de oever van de Scheldedijk. Een uitgebreider "bruinvissenverhaal" leest u op blz 19.

De hele lente was Ardea actief op verschillende terreinen.

Het **spechtenonderzoek** in de grote parken (o.a. Middelheim, Den Brandt, Cleydael in Aartselaar en Uilenbos te Hove) leverde interessante nieuwe data op. De groene en de grote bonte specht blijven goed vertegenwoordigd, maar de middelste en de kleine bonte specht blijven uiterst zeldzaam met telkens slechts één waarneming). De zwarte specht werd dit jaar op die plaatsen niet aangetroffen.

In de Hobokense Polder werden vier broedkasten voor **torenavalken** opgehangen, maar voorlopig nog zonder resultaat.

Ook werd hier voor het tweede jaar op rij een **waterpieperwinterslaapplaats** bestudeerd. Er bleken toch ca. 77 exemplaren de rietvelden van de Hobokense Polder als nachtverblijf te verkiezen.

In het Schoonselhof werd de **blauwe reigerkolonie** onder de loupe genomen. Met zo'n 13-tal broedende koppels blijft deze groep hier aardig op peil. Hopelijk vinden zij in de naamkeuze van vogelwerkgroep Ardea een aanmoediging om dapper stand te blijven houden!

Het **Kielse slechtvalkenproject**, waarvoor in december 2012 een speciale broedkast werd geplaatst op de rode toren van de Silvertopwijk, kende een zeer bijzondere wending. Na intense observaties in de vroege lente werden midden maart eindelijk duidelijk baltsgedrag en paringen waargenomen en werd het eerste Kielse broedsel verwacht. Dat kwam er ook, op 19 maart, maar helaas niet in de broedkast en wel te midden van de bouwwerf die Silvertoptoren 3 ondertussen was geworden. Dankzij de alertheid van de aannemer Antwerpse Bouwwerken konden we samen met het FIR snel ingrijpen en een noodbroedkast plaatsen rond de eieren. De werken

Zwartkopmeeuw - Foto: Joachim Pintens

enkele leden van Ardea de nieuwe vogelwerkgroep voor aan een groot publiek. In **Oriolus**, het vogeltijdschrift van Natuurpunt, zal weldra een artikel verschijnen dat ook het bestaan van Ardea bekend maakt. Al deze initiatieven zijn bedoeld om Ardea een beetje bekend te maken bij de Zuid-Antwerpse vogelliefhebbers. Nu de voetbalkijkers in deze regio fiks wat meer vrije tijd zullen hebben, kunnen zij mee actief worden in de vogelkijkerij. Een excursie naar broedplaatsen van de purperreiger (*Ardea Purpurea*) kan vast op de agenda gezet worden!

**Regiokaart op
waarnemingen.be**

in de toren gingen gewoon door, weliswaar met een aangepaste planning en werkmethode. Toch zaten de ouders slechtvalken Sara en Jules te broeden met vlak naast zich pneumatische slaghamers, bulldozers en hangende containers...die een hels lawaai, hevige trillingen en een wolk stof veroorzaakten. Maar na 4 weken broeden onder dagelijkse bewaking en opvolging van Ardea en FIR, met toestemming van de aannemer,

Ringen van de jonge slechtvalkjes - Foto: Jan Rose

kwamen tussen 24 en 26 april vier kuikens gezond en wel uit het ei. Na drie weken toegewijde bescherming en voeding van de pulli werden de jonge vogels geringd. Een poging om de familie slechtvalk te herlocaliseren naar de nieuwe broedkast en hen zo te bevrijden uit de precare werfsituatie was geen succes. De 4 kuikens werden dan overgebracht naar het VOC te Kapellen waar ze in veilige omstandigheden konden volgroeien. In juni werden ze ver-

volgens gezond en wel weer vrijgelaten op het Kiel. Het hele verhaal werd intens gedocumenteerd en zal grondig geëvalueerd worden. Ergens in de herfst brengen we het volledige verhaal in detail.

Op 7 april organiseerden gidsen Marc Hofman en Luc Van Schoor een zeer boeiende en geslaagde **voegelexcursie naar Oost-Zeeuws Vlaanderen**. Het verslag van Mauro (10 j.) met prachtige foto's van Joachim (14 j.) kan u lezen in rAntgroen. Deze excursie is zeker voor herhaling vatbaar. En natuurlijk werd er tot in maart op meerdere vijvers en plassen naar eenden, ganzen, futen, meerkoeften, meeuwen gespeurd in het kader van de INBO Watervogeltellingen. O.a. de forten, de Hobokense Polder, de plas van Waterlink op het Kiel werden geteld.

Volgende Ardea-activiteiten:

Steltlopertocht: Begin augustus 2013 trekken we er samen op uit om de doortocht van heel wat trekkende steltlopers te bekijken. Natuurpunt Zuidrand organiseert, Ardea-coördinator Luc Van Schoor gidst. Een dubbele garantie op een boeiende voegelexcursie. Meer info in rAntgroen of via de website van Zuidrand.

1e ARDEA Contactmoment & zomerbabbel: Zaterdag 14 september vanaf 18 uur, locatie nog te bepalen. Bij het begin van de najaarstrek nodigen we iedereen

uit voor een informatief moment (wat staat er te gebeuren?, een terugblik op de voorbije activiteiten, uitwisselingen van ervaringen en informatie, voorstelling van onderzoeksresultaten, presentatie van foto's en filmmateriaal, wat zijn uw suggesties en vragen...?). We zorgen voor een hapje en een borrel, en u kan ofwel tot laat blijven doorpraten over uw geweldige vakantie ofwel op tijd naar bed want de volgende dag is het weer vroeg op voor de trektocht! Noteer deze datum alvast in uw agenda en schrijf je vrijblijvend in via een mailtje aan ardea@hobokensepolder.be

Najaarstrekellingen 2013: "Zo mager de lente was, zo vet wordt de herfst!" (oud Vlaams gezegde) Vogeltrekpost Hobokense Polder: dagelijks vanaf 14 september vanaf zonsopgang tot de noen, op de Scheldedijk; bereikbaar via de Petroleumweg of de Scheldelei en dan 5 min. wandelen. Trek warme kleren aan! **Meer info: www.hobokensepolder.be/trektellen en op blz 7.**

Cursus Vogeltrek: een organisatie van Natuurpunt Hobokense Polder i.s.m. Natuurpunt Educatie. Voor wie de vogeltrek ook zo fascinerend vindt en er meer over wil weten én leren kijken, tellen en herkennen zijn er 2 theorielessen op woensdagen 18 en 25 september met Koen Leysen + 2 praktijklessen op zaterdagen 5 en 12 oktober: les 1 met Luc Van Schoor (Trekpost Hobokense Polder, Vogelwerkgroep Ardea) en les 2 met Bram Vogels (Trekpost Opstallei, Vogelwerkgroep Antwerpen Noord). **Meer info zie blz 7 !**

Contact:

Website: www.hobokensepolder.be/vwg-ardea,
Blog: ardea.hobokensepolder.be
E-mail: ardea@hobokensepolder.be
Houdt u niet van mailen, websurfen of bloggen? Geen probleem. U mag ons steeds bellen op één van onderstaande nummers, of gewoon aanspreken tijdens een activiteit. Hartelijk welkom alleszins!
Coördinatoren: Luc Van Schoor (0494/33 63 09) en Joris Van Reusel (0486/83 62 34, 's avonds en weekends)

Joris en Mauro - Foto: Luc Van Schoor

Een uitstapje op de Schelde kan gevaarlijk zijn

Joost Reyniers (Natuurpunt Klein-Brabant)

Vanaf eind maart werden bijna dagelijks bruinvissen gemeld in Schelde en Rupel. Schattingen hielden het uiteindelijk op ca. 30 exemplaren. Dat die uitstap landinwaarts niet zonder gevaar is, werd snel duidelijk. Naarmate de weken verstreken, werden al maar meer dode bruinvissen gemeld.

Op 27 maart werd voor het eerst dit jaar bruinvis gemeld op de Schelde. Drie, mogelijk vier, dieren zwommen stroomopwaarts ter hoogte van Antwerpen. Vanaf die dag werden regelmatig bruinvissen waargenomen op zowel de Schelde als de Rupel, zelfs zover landinwaarts als Melle en Rumst. De dieren leken zich er op het eerste zicht prima thuis te voelen. Regelmatig werden ze vis-send, tegen het tij in, waargenomen. Enkele bruinvissen lieten zich zelfs versassen en verbleven een tijdje in de havendokken op rechteroever. Tijdens het hoogtepunt van hun aanwezigheid, omstreeks 11 april, waren er mogelijk circa 30 verschillende dieren aanwezig in de Schelde. Tussen Antwerpen en de Nederlandse grens werden er die dag niet minder dan 24 geteld.

De bruinvis is de kleinste (tot 1,8 m en tot 60 kg) en meest voorkomende walvisachtige in de Noordzee. Kenmerken zijn de stompe snuit, de lage rugvin, het donkergrijze bovenlichaam en de bleke flanken en buik.

*Bruinvis ter hoogte van Scheldedijk Hoboken
Foto: Joachim Pintens*

In de 19de eeuw waren bruinvissen, evenals gewone zeehonden, regelmatige bezoekers van Schelde en Rupel. De Westerschelde huisvestte toen nog ca. duizend gewone zeehonden en enkele honderden bruinvissen. Ook in de havens waren ze, voor de opkomst van lawaaierige vaartuigen, veel geziene gasten. Vandaar ook de Engelse benaming: Harbour porpoise. Ten gevolge van (water)vervuiling, het gebrek aan voedsel en bejaging ging het echter snel bergaf met beide soorten. Vanaf het begin van de jaren '50 tot de jaren '90 kwam de bruinvis zelfs zo goed als niet meer voor in de Westerschelde. Sinds 1995 worden er weer regelmatig bruinvissen langs de kust gezien en lijkt de populatie aan een remonte bezig.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat de laatste jaren opnieuw regelmatig bruinvissen landinwaarts worden gemeld. Toch valt het op dat in 2012 en 2013 deze kleine walvisachtige beduidend vaker gezien wordt op de Schelde dan voorheen. Maar die uitstap blijkt

niet zonder gevaar. Tenminste acht bruinvissen overleefden hun avontuur op de Schelde niet en spoelden her en der aan. Tenminste drie van de dieren vertoonden uiterlijke verwondingen die door scheepsschroeven veroorzaakt leken.

Waarom trekken deze dieren überhaupt landinwaarts? Mogelijk volgen de bruinvissen trek-kende vissen,

zoals haringachtigen, die het estuarium binnenzwemmen. De periode maart - mei is immers de paaiperiode voor heel wat vissoorten die dan eieren afzetten in ondiepe wateren. Een andere mogelijkheid is dat een slechte voedselsituatie voor de kust de dieren dwingt de Schelde op te trekken, op zoek naar eten. Strandingen van sterk vermagerde bruinvissen aan de kust lijken in ieder geval in die richting te wijzen. Alsof dat nog niet voldoende is, komen ze bij het binnenzwemmen van het estuarium mogelijk in een ecologische val terecht en worden ze blootgesteld aan allerlei gevaren (bv. schepen, sluisen). Recent werden nog drie dieren

Dode bruinvis aan Scheldedijk - Foto: Guy Borremans

gemeld die het Delwaidedok in de haven van Antwerpen waren binnen gezwommen via een sluis. Mogelijk was dat een fatale keuze.

De terugkeer van de bruinvis op de Schelde en het hoge aantal dodelijke slachtoffers tonen volgens Natuurpunt nogmaals aan dat in Vlaanderen dringend nood is aan een soortbeschermingsplan. De bruinvis is een Europees beschermde soort die het strengste beschermingsregime kent volgens de Habitatrichtlijn. Toch is er van concrete bescherming weinig tot geen sprake.

Gegevens: Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee (BMM)

Zaterdag 14 en zondag 15 september Natuurpunt Feest! in Gooik

Op zaterdag 14 september is er – als opwarmer voor het Natuurpunt Feest – een lokaal folkfestival, met optredens van Arjuin, de winnaar Muziek-Mozaïk en Soetkin.

Op zondag 15 september organiseert Natuurpunt een groot feest in Gooik voor alle vrijwilligers, leden en sympathisanten. We zijn een hele dag te gast bij Natuurpunt Pajottenland, waar de lokale vrijwilligers alle registers opentrekken om jou en je gezin zo goed mogelijk te ontvangen. Ontmoet Natuurpunters uit heel Vlaanderen, geniet van lokale lekkernijen en neem deel aan één van de vele activiteiten op het Natuurpunt Feest. Wat dacht je van een heuse spinnensafari, Tongsnijders-avonturenpad en wandelingen op de Kesterheide, een initiatie trekten, een strobalepiramide of workshop natuurfotografie. Keuze te over. Muziek en theater komen uit de schuif van 'Zonhoria', die je meenemen naar het land van verbeelding en dromen. Eten en drinken worden verzorgd door lokale bioproducenten zoals de Nechelput, de Groentelaar en onze huiscateraar Geert Groffen, De Pajottenlander, Westmalle en het lokaal bier Tongsnijder.

Praktisch:

Zaterdag 14 september: Folkfestival

Natuurpunt FEEST
rond de Kesterheide
DOMEIN PADDENBROEK • GOOIK
Zondag 15 sept 2013

Zaterdag 14 sept • FOLKFESTIVAL
Zondag 15 sept • FEEST
10u-17u • GOOIK
Tongsnijders' Avonturenpad
KOESTERKERMIS
SPINNENSAFARI / KUKPOST TREKVOGELS
PADDENSTOLEN / INITIATIE IMKERS
Kesterheide wandeling / Natuurfotografen
ZONHORIA NATUUR-THEATER
STROBALEN PIRAMIDE / NESTKASTJES TIMMEREN
Concert, Geest van de Kesterheide

www.natuurpunt.be/FEEST

Zondag 15 september: Natuurpunt Feest – van 10 u tot 17 u
Vervoer: Natuurpunt legt bussen in vanuit de vijf Vlaamse provincies.

Voor meer info: zie www.natuurpunt.be/feest
Waar? Domein Paddenbroek, Paddenbroekstraat 12 – 1755 Gooik

Tips voor zomerse uitstapjes ... mét Natuurpuntkorting!

Grotten van Han

In het dorpje Han-sur-Lesse schuilen de beroemdste grotten van België, de Grotten van Han. Uitzonderlijk vanwege de schoonheid van de kalkafzettingen en de immense zalen, die het werk zijn van de Lesse die helemaal door de kalkrots stroomt. Zij verdienen de drie sterren die de groene Michelinids hen toekent. Op het massief boven de grotten ligt een wildpark van 250 hectare ongerepte natuur. Het wildpark neemt actief deel aan programma's voor behoud en bescherming van bedreigde diersoorten.

Ledenvoordeel: 15% korting op vertoon van je NP-lidkaart.

Sea Life

Ontdek supervoordelig de magische onderwaterwereld van Sea Life Blankenberge! Meer dan 50 aquaria tonen de mysterieuze onderwaterwereld. Met meer dan 2500 dieren biedt Sea Life een prachtige staalkaart van de 7 wereldzeeën. Zo kan je er de grootste octopus ter wereld bezoeken.

Ledenvoordeel: 25 % korting op vertoon van je NP-lidkaart

Natuur.optiekshop

Een nieuwe verrekijker of telescoop nodig om al de zomerse pracht nog beter te kunnen bewonderen? Bezoek de Natuurpunt-optiekshop van Sights of Nature in Brugge voor deskundig advies over verrekijkers, telescopen en statieven. Natuurpunt.optiekshop, Pieter de Conincklaan 108, 8200 St-Andries Brugge, Tel. 050/31 50 01 of 050/31 50 01
www.sightsofnature.com
Ledenvoordeel: 10% korting op heel het gamma producten!

Hermelijnvliender in Hoboken !

Op 8 juni stuurde Joachim Pintens ons volgend bericht:
"Gisteren ben ik, toen ik terug kwam van de bushalte, een prachtige **hermelijnvliender** tegengekomen; hij zat op het midden van het voetpad (omgeving Kapelstraat, Hoboken) - was nog helemaal ongedeed gelukkig - dus heb ik hem snel opgepakt en thuis heb ik hem uitgebreid bekeken en gefotografeerd. Het is een vrij zeldzame vlinder in onze regio, dus ik vond het de moeite waard om deze waarneming even door te sturen."

Deze mooie waarneming wekte de nieuwsgierigheid van de redactie. En we vonden volgende informatie over de hermelijnvliender.

De hermelijnvliender (*Cerura vinula*) is een **nachtvlinder** uit de familie van de **tandvlinders** (Notodontidae), die verspreid over Europa en Noord-Afrika voorkomt. Hij heeft een spanwijdte van 58 tot 75 mm. De vlinder overwintert als pop in een heel harde met stukjes hout versterkte cocon tegen een boom of paaltje.

De familie van de tandvlinders omvat wereldwijd meer dan 3800 soorten, waarvan er 32 in Nederland zijn waargenomen. De tandvlinders hebben een dik lichaam en een behaard uiterlijk. De meeste soorten hebben lange en smal toelopende voorvleugels die in rups tamelijk dicht tegen het lichaam worden gehouden. Sommige soorten hebben aan de binnenrand van de voorvleugel een tandvormig uitsteeksel dat in rusthouding, wanneer de vlinder zijn vleugels dichtgevouwen heeft, aan de rugzijde zichtbaar is als een opvallende uitstulping.

De vlinders kunnen geen voedsel

of dode bladeren. Binnen de soorten is weinig variatie; hooguit varieert de grondkleur of de intensiteit van de tekening enigszins.

opnemen. Ze worden overdag zelden gezien, maar komen goed op licht. De antennen zijn relatief lang en bij de mannetjes meestal geveerd; in rust zijn ze echter meestal niet zichtbaar. De vleugeltekening heeft vaak een duidelijke camouflagefunctie: overheersend bruine, grijze en witte tinten in een onopvallend en warig patroon waardoor de vlinders een geheel vormen met een ondergrond van schors

Rupsen en poppen

De rupsen zijn vaak opvallend getekend en heffen hun kop en achterlijf omhoog als ze zich bedreigd voelen. Sommige hebben opmerkelijke uitsteeksel op hun rug of twee staartjes aan hun achterlijf; met name de rupsen van de hermelijnvinders hebben een gevorkte staart waaruit bij verstoring rode, zweepachtige draden tevoorschijn komen die heen en weer bewegen. De rupsen van de tandvlinders voeden zich met bladeren van diverse boomsoorten en gebruiken de waardplant ook om op te rusten. De verpoping vindt plaats in de grond, in de strooisellaag onder de waardplant of in een stevige cocon op de stam.

Just checking the walls ...

Of ... Hoe bewerkt een zwarte specht het harde beukenhout?

Pieter Van Dorsselaer (Natuurpunt Studie)

Beukenhout is beenhard. Een spechtensnavel is wel oerdegelijk gereedschap, maar toch... Hoe slagen ze er toch in van daar een nest in uit te hakken? Het hout van een gezonde beuk is zelfs voor een spechtenbeitel te hard. Maar Duits onderzoek toont aan dat zwarte spechten de natuurlijke elementen inroepen om dat harde hout zachter en bewerkbaar te maken.

Misschien ken je de scène uit de Britse komische serie *Fawlty Towers* waarin hotelbaas John Cleese door erop te kloppen de muren controleert, 'just checking the walls'. Dat doet de zwarte specht ook. Door te kloppen op de stam gaat hij op zoek naar zwakke plekken waar de beuk vanbinnen aangetast is door schimmels. Op die plaats hakt hij een oppervlakkig gat in de schors, slechts enkele centimeters diep.

Zo kan regenwater daar insijpelen en kunnen schimmels binnendringen om het rottingsproces te versnellen en het hout zachter en bewerkbaar te maken.

Zo spaart de zwarte specht tijd en energie die hij later nodig heeft bij het broeden en het grootbrengen van de jongen.

Dit proces van langzaam inrotten vanaf een 'aanzet tot proefhol' kan vijf jaar of langer duren. Soms gaan er zelfs meerdere spechtengeneraties over, want zwarte spechten maken maar één of twee keer in hun leven een nieuwe nestholte, gemiddeld om de vijf jaar.

Eens het hout zacht genoeg, hakt de zwarte specht de nestholte verder

uit. Om te voorkomen dat de boom met het afgewerkte nest nog verder zou rotten, werkt hij de rand van de holte zodanig af dat van de stam aflopend regenwater niet meer naar binnen kan, door bovenaan een afdruiprandje te maken en onderaan een afgeschuinde rand.

De Duitse onderzoekers vergeleken de houtdichtheid van 60 beuken waarin zwarte spechten al dan niet begonnen waren met het uithakken van een spechtengat. Van de bomen met een spechtengat ver-

toonde 94% rotting binnenin, bomen zonder spechtengat maar 20%.

Maar waarom kiezen ze dan zo'n harde houtsoort uit voor hun nest? Het nesthol (tot 13 cm hoog) van de zwarte specht is het grootste van alle spechten in West-Europa, tot in Noord-Afrika en Siberië toe. En hoe groter het gat, hoe minder 'boom' er daarrond nog overschiet. Dus hoe harder de houtsoort, hoe sterker en hoe groter de kans dat de boom overeind blijft tijdens een storm.

Dat stelden onderzoekers ook vast: tijdens een dertig jaar durend onderzoek waaide slechts één procent van meer dan 500 bomen met een nest van zwarte spechten om.

Bron: Der Falke 2012-10. Wie entsteht eine Schwarzspechthöhle?

In de Hobokense Polder kunnen we ons al geruime tijd verheugen op de aanwezigheid van zwarte specht. Een dankbaar onderwerp voor onze fotografen, zoals hier naaststaande mooie foto van Guy Borremans bewijst.

Beste lezers, als u in de Polder of elders in de afdeling een mooi en scherp beeldje kan maken van vogels, zoogdieren, insecten, planten, bomen, ... bezorg het ons. Ten gepaste tijde willen wij het dan zeker opnemen ter opsmukking van een artikel in Polder.blad. Dank alvast!

Zwarte specht - Foto: Guy Borremans

BIG JUMP - Zondag 14 juli

Big Jump 2013. Spring mee voor proper water!

Ben je ook verzot op proper water? Levende rivieren? Glasheldere meren? Spring op 14 juli mee voor proper water tijdens de Big Jump. Duizenden mensen in heel Europa duiken tegelijkertijd het water in. Ons doel? Politici overtuigen om ook de sprong te wagen. Zij moeten maatregelen nemen om de Europese waterlopen terug gezond te maken en dat tegen 2015. Big Jump is een initiatief van European Rivers Network. In Vlaanderen wordt dit evenement gecoördineerd door Natuurpunt, Good Planet vzw en Bond Beter Leefmilieu. Naast hoofdsponsor Aquafin, ondersteunen Froggy en Lampiris de Big Jump 2013. Zoals je op bijgevoegde affiche kan zien, is ook Joeri Cortens, cursusbegeleider bij Natuurpunt Educatie en intussen BV door zijn wekelijks praatje bij De Madammen op Radio 2 en zijn deelname aan het programma Wild van Dieren met Staf Coppens één van de bekende Jumpers. Meer info op www.bigjump.be

Vlinder mee - Weekend 3 & 4 augustus

Vlinders gezocht!

Vlinder Mee

Tel de vlinders in je tuin
www.vlindermee.be

3&4
AUGUSTUS
2013

Op 3 en 4 augustus kan je deelnemen aan de Grote Vlindertelling van Natuurpunt.

Tellen is niet moeilijk en iedereen kan meedoen. Spendeer minimaal een half uurtje in je tuin en tellen maar! Je noteert van elke soort het grootste aantal dat je op één moment tegelijkertijd in je tuin waarneemt.

Surf naar www.vlindermee.be om je resultaat in te voeren en **misschien win jij wel een van de vlinderprijzen!** De brochure met de meest voorkomende vlinders vind je terug in een van de bezoekerscentra van Natuurpunt. www.vlindermee.be

De week na het grote vlindertelweekend plannen we een boeiende vlinderwandeling met onze trouwe vlinderman Toon Verbruggen. Afspraak op zondag 11 augustus bij droog weer.

Info over deze wandeling: zie kalender!

Atalanta - Foto: Guy Borremans

Lieveheersbeestjes

Eva Suls

Als het lentezonnetje komt, is het voor de lieveheersbeestjes de hoogste tijd om weer actief te worden.

Ze gaan dan direct op zoek naar voedsel, dat dan nog schaars is. Nadat het voldoende voedsel heeft kunnen eten, gaat het naar een geschikt gebied om zich voor te planten.

Bij de paring klimt het mannetje op de rug van het vrouwtje om haar te bevruchten, de eitjes worden in groepjes op planten afgezet.

Het leven bestaat uit vier fasen: ei, larve, pop en volwassen dier. In de zomer is het lekker warm en is er voldoende voedsel voor de larven. Insecten groeien namelijk alleen als ze larve zijn, eenmaal volwassen groeien ze niet meer. Tijdens deze groei vervellen ze dan ook drie keer. Als de larve volgroeid is, gaat ze verpoppen. In deze pop zal de larve in het volwassen lieveheersbeestje veranderen, compleet met vleugels en voortplantingsorganen. In augustus of juli kruipt het volwassen insect uit de pop. De jonge lieveheersbeestjes moeten nu veel eten, zodat ze genoeg reserves hebben om de winter door te komen. Ze overwinteren vaak in een groepje op een beschut plaatsje. De oude kevers sterven meestal voor de winter. Het aantal stippen op de dekschilden heeft dus niets te maken met de leeftijd. De gemiddelde leeftijd is één jaar.

De lieveheersbeestjes leven van

bladluizen of andere ongewervelden, sommige eten zelfs planten of schimmels. Een volwassen lieveheersbeestje kan wel 100 bladluizen per dag opeten.

Omdat lieveheersbeestjes niet goed kunnen zien, lopen zowel de larven als de volwassen insecten langs stengels en bladeren omhoog, op die manier is de kans groter dat ze bladluizen tegenkomen.

Lieveheersbeestjes worden door veel dieren gegeten, maar zijn bij geen enkele favoriet. Ze schrikken hun belagers op verschillende manieren af. Als ze worden aangeraakt, trekken ze de poten en antennen in en blij-

ven roerloos “ dood “ liggen. Uit de gewrichten loopt dan een oranjegele, sterk riekende en bittere vloeistof. Dit heet reflexbloeden. Waarschijnlijk wordt deze stof door een groot aantal organismen meer of minder verafschuwd. Ook door hun opvallende kleuren houden ze vijanden tegen. Deze kleuren waarschuwen “pas op: eet mij niet, ik ben giftig”.

Lieveheersbeestjes vormen een natuurlijk middel tegen het bestrijden van bladluizen die de gewassen opeten en zijn dus beste vrienden van landbouwers. Dankzij hen komt er weeral minder gif in ons milieu en dat komt ten goede van iedereen!

Foto: Eva Suls

Leuke weetjes over lieveheersbeestjes ... Lieveheersbeestje, Lievevrouwebeestje, Geluksbrengers? Waar komt de naam vandaan?

Frieda Heyninck

Het lieveheersbeestje is algemeen gekend als geluksbrengertje en als geen ander insect worden ze door de mens als ‘brengers van mooi weer’ in bescherming genomen, wat in een groot aantal volksnamen tot

uitdrukking komt: onzelveheersbeestjes, kapoentjes, engeltjes, bonte koetjes, gelukskevers, hemelkoetjes, heiligenkevers, kogelkevers, Mariakevers, Mariapaarden, zonkevers.

Ook de streeknamen van lieveheersbeestje weerspiegelen de populariteit van de beestjes. Enkele voorbeelden: hemelbeestje, goudbeestje, pimpampoentje, bonte koetje, gelukskever,...

Als siervoorwerp brengen ze ook geluk, in het verleden droegen veel dames knopen, ringen en pins met een afbeelding van een lieveheersbeestje.

Als amulet trekt het diertje naast liefde ook rijkdom en succes aan!

Rond lieveheerbeestjes bestaat ook een hardnekkige vorm van bijgeloof. Als er een lieveheersbeestje op je hand landt, brengt dat geluk voor enkele maanden gelijk aan het aantal stipjes en komt er geld je kant op. Blijft het nog minimum 22 sec. op je hand zitten, brengt dat extra geluk. Er is één voorwaarde: het mag niet gewond zijn. Ze worden gezien als boden van voorspoed en geluk. Zo zouden vrijgelaten lieveheersbeestjes naar toekomstige geliefden vliegen. Als een lieveheersbeestje je tegemoet komt vliegen, zou het geluk je toelachen. Als je een lieveheersbeestje dood maakt, zou je heel wat ongeluk te wachten staan.

In het Victoriaanse Engeland geloofden ze dat - als een lieveheersbeestje op je hand landde - je nieuwe handschoenen kreeg. En als het op je hoofd landde dan kreeg je een nieuwe hoed enzovoort.

Als een jonge vrouw een lieveheersbeestje vangt en daarna bevrijdt, zal haar toekomstige bruid uit dezelfde richting komen als waar het beestje naar toevliegt. In sommigen landen staan de stippen ook voor het aantal kinderen dat die vrouw zal baren!

In de traditie van fabels uit het dierenrijk, vinden we ook het antwoord op de vraag: waarom heet het lieveheersbeestje eigenlijk zoals het heet?

In een uitgebreide publicatie in het "Nederlandsch tijdschrift voor Volkskunde" vinden we het volgende: Het lieveheersbeestje komt voor onder de naam 'ons lieve vrouwbeestje'. Toen Adam en Eva uit het paradijs waren verjaagd en op aarde aankwamen, zat er een klein beestje op de bladeren waarmee Eva hare naaktheid had bedekt. Dat was het 'ons lieve vrouwbeestje'.

En, zegt de tekst nog: 'Het is het enige beestje uit het Paradijs, dat op de wereld gekomen is.'

Foto: Pierre Nowosad

Lievevrouwbeestje: Deze naam spreekt eigenlijk voor zich: het is een beestje van Onze Lieve Vrouwe. En Onze Lieve Vrouwe is uiteraard de volkse naam die men aan Maria geeft. En Maria is op haar beurt gewoon een 'christelijke' voortzetting van oudere 'heidense' godinnen. In Germaanstalige landen is Maria vooral een voortzetting van Freyja. In het Oudnoors heette het lievevrouwbeestje dan ook Freyjahoene. In het hedendaagse Noors gebruikt men eerder de naam Marihöne. Een duidelijke verschuiving van Freyja naar Maria. Freyjahoene is een overduidelijke verwijzing naar Freyja die onder meer 'godin van de liefde' was. Vandaar natuurlijk Onze Lieve Vrouwe. Want Freyja betekent letterlijk 'vrouw' en aangezien zij over de liefde heerste, was ze de 'liefde vrouw' of, jawel, Onze Lieve Vrouwe. Dus, de volkse naam voor het stippenkevertje is lang niet zo onnozel en eigenlijk nog een duidelijke verwijzing naar Freyja.

Ook in andere talen bestaan die goddelijke verwijzingen zoals Marienkäfer in het Duits, Lady Bugs in het Engels en bête à bon Dieu in het Frans. Het lieveheersbeestje

wordt al van in de Middeleeuwen, als symbool van de Maagd Maria genoemd. Denk maar aan de naam Lievevrouwbeestje! Degene die zijn naam noemt mag op de hulp van Maria rekenen. Het is een heilzaam en heilbrengend diertje!

Volgens de Kelten draagt het lieveheersbeestje het goud dat leidt naar het centrum van het universum en naar vorige levens, het staat voor spirituele verlichting dood en wedergeboorte. Het staat ook symbool voor het brengen van liefde en geluk. Het hoort ook bij hen bij de godin van schoonheid en liefde.

Lieveheersbeestje

*Met zwarte stippeltjes
streef je mijn rode hart
ik zet je voorzichtig terug
op een sappig blad*

*Maar even later kriebel
je mijn arm toch weer
vertederend beestje van
Onze-Lieve-Heer*

Hilly

Algemene info

Lidmaatschap Natuurpunt: 24 euro per jaar te storten op onze rekening. Dit bedrag omvat het lidmaatschap voor het hele gezin. Als lid van Natuurpunt Hobokense Polder ontvangt men het algemeen verenigingsmagazine Natuur.blad en ons afdelingstijdschrift Polder.blad.

Abonnementen: Natuurpuntleden kunnen zich abonneren op het natuurstudietijdschrift Natuur.focus en het ornithologisch blad Natuur.oriolus aan telkens 8,5 euro. Beide tijdschriften samen kosten 14,50 euro.

Abonnement op het tijdschrift Polder.blad van Natuurpunt Hobokense Polder: voor leden van andere afdelingen door storting van 7 euro op onze rekening.

Verzekering: ieder Natuurpuntlid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpuntactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid. Daar het bestuur niet verantwoordelijk kan gesteld worden voor de gevolgen van brand, worden de rokers er uitdrukkelijk op gewezen dat zij dit doen op eigen risico.

Alle betalingen dienen te gebeuren op volgende rekening:
BE35 9796 3996 0737 van Natuurpunt Hobokense Polder. Op uw betalingen steeds reden van betaling en uw naam vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 40 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt vzw, Michiel Coxiestraat 11 2800 Mechelen met vermelding "7742 Reservaatfonds Hobokense Polder".

Contactpersonen

Voorzitter: info@hobokensepolder.be
Danny Jonckheere, Cdt. Van Laethemstraat 45, 2660 Hoboken, 03/828.64.03

Conservator Hobokense Polder: conservator@hobokensepolder.be
Wim Mertens, Jan de Groofstraat 13, 2610 Wilrijk, 03/216.93.62

Redactie en lay out Polder.blad: tijdschrift@hobokensepolder.be
Ria Thys en Luk Smets, J.F.Kennedylaan 22, 2630 Aartselaar, 03/289.73.66

Ledenadministratie, penningmeester en webmaster:
leden@hobokensepolder.be - webmaster@hobokensepolder.be
Luk Smets, J.F.Kennedylaan 22, 2630 Aartselaar, 03/289.73.66

Geleide wandelingen: wandelingen@hobokensepolder.be
Annie Van Zwieten, Zomerdijklaan 4, 2660 Hoboken, 03/828.37.60

Propaganda:
André Driesen, Krekelstraat 124, 2660 Hoboken, 03/829.19.10

Goudklompjes:
André Van Langenhove, Zevenbergenlaan 8, 2660 Hoboken, 03/288.00.81
Gilbert Van de Velde, Van Traynellaan 28, 2660 Hoboken, 03/825.12.75

Natuurbeheer voor schoolklassen:
Roger Desmedt, Vlaamse Kunstlaan 68/3, 2020 Antwerpen, 03/ 237 97 47

De **Polderwandelingen** worden verzorgd door onze natuurgidsen van Natuurpunt Hobokense Polder

Een wandeling in de Hobokense Polder aanvragen?
Hoe doe je dat?

Ieder die het wenst, ook scholen en verenigingen, kunnen een wandeling met natuurgids aanvragen bij Annie Van Zwieten. Contactgegevens: zie hoger.

Polder.flits: Van tijd tot tijd brengen we onze leden via e-mail op de hoogte van dringende berichten, die via ons tijdschrift niet tijdig kunnen meegedeeld worden of als herinnering. Wenst u zulke berichten te ontvangen, geef dan uw emailadres door aan flits@hobokensepolder.be

Volg ons op Facebook

Website: **www.hobokensepolder.be**

Raadpleeg deze website voor achtergrondinformatie, foto's en videoclips van activiteiten, de geschiedenis van de Hobokense Polder, laatste info, ...

Onze afdeling heeft een **open bestuur**. De bestuursvergaderingen vinden in principe plaats op de **derde dinsdag van de maand om 20 u in zaal Moretus, Berkenrodelei 34 te Hoboken**. Alle leden zijn welkom. Zie verder in het tijdschrift voor eventuele wijzigingen.

Uitstap naar de Oostkust, Fonteintjes en
Uitkerkse Polders

Vier jonge slechtvalken

Een nieuwe brug

Professioneel
afgewerkt

Driedaagse naar de Weerribben

Een greep uit een drukke lente

Vreedzaam Protest tegen Zwerfvuil

Uitstap naar Raspaillebos

Nestfeest op het Kiel

Familiezoektocht i.s.m. CC Moretus

Activiteitenkalender

Activiteiten, waar je je op voorhand moet voor inschrijven, zijn in vet gemarkeerd.

- Zo 7 juli Zwerfvuilopruiactie
- Za 13 juli Natuurbeheer in de Hobokense Polder
- Za 27 juli **Pannenhoef (Nederland)**
- Zo 4 aug Natuurbeheer in de Hobokense Polder
- Zo 4 aug Zwerfvuilopruiactie
- Zo 11 aug Vlinderwandeling in de Polder
- Zo 25 aug **Fietstocht in de Kempen**
- Di 27 aug Bestuursvergadering in Zaal Moretus
- Zo 1 sep Zwerfvuilopruiactie
- Za 14 sep Start van de herfsttrektellingen
- Za 14 sep Natuurbeheer in de Hobokense Polder
- Di 17 sep Bestuursvergadering in Zaal Moretus

**Cursus Vogeltrek: Theorie: 18 en 25 september
Praktijk: 5 en 12 oktober**

Natuurbeheer: Onze Goudklompjes werken elke woensdag in de Polder en dit van 9.30 u tot ca 14 u.
Voor info: contacteer André Van Langenhove, 03/288 00 81 of Gilbert Van de Velde, 03/825 12 75
Info natuurbeheer met schoolklassen: Roger Desmedt, 03/ 237 97 47

Artikels voor het volgende Polder.blad - met verschijningsdatum 1 oktober 2013 - dienen bij de redactie te zijn op **31 augustus 2013** (zie colofon, blz. 26)

www.hobokensepolder.be

